Лекція 9. Рахунок прибутків та збитків. Звіт про рух коштів.

Принципи реалізації та нарахування:

В результаті продажу товарів, виконання робіт, надання послуг підприємство, як правило, отримує або певну суму грошових коштів, або дебіторську заборгованість, що зобов'язує до сплати підприємству цієї суми. Надходження коштів внаслідок продажу товарів та послуг вважається реалізацією і приводить до визнання доходу. Реалізація, а відповідно і дохід, визнається в момент передачі підприємством покупцеві суттєвих ризиків і винагород, пов'язаних з власністю на продукцію (товар). Дохід визнається лише за умови, що він є заробленим, тобто компанія виконала той обсяг робіт, здійснення якого дає їй право на отримання доходу відповідно до умов контракту.

Принцип реалізації тісно пов'язаний з принципом собівартості, оскільки зафіксована вартість активів фірми визначається господарськими операціями, здійсненими для їх придбання. Будь-яка зміна їх вартості може бути визнана в момент, коли фірма реалізує цей актив або позбавляється його.

Принцип реалізації повністю відображає історичне походження бухгалтерського обліку як засобу запису результатів господарських операцій. Бухгалтер не може бути впевненим в одержанні доходу до здійснення реалізації, отже, збільшення вартості активів, не підкріплене фактом реалізації, - не записується як дохід.

Приклад. Mr. Sames придбав два однакові будинки, котрі потребують ремонту, за \$50 000 і витратив додатково \$20 000 на їх відновлення. Таким чином, всі витрати становили \$70 000. Один бізнесмен запропонував купити обидва будинки по \$100 000 кожний, але Mr. Sames вирішив продати тільки один будинок, а інший зберегти для продажу в майбутньому. З позиції бухгалтерського обліку, проданий котедж визнається як такий, що мас вартість \$100 000 і різниця в \$65 000 - як дохід, підтверджений фактом реалізації. Другий котедж, за який також було запропоновано \$100 000, згідно з принципом собівартості залишається, в обліку, як такий, що має вартість лише \$35 000.

Принцип реалізації означає, що дохід, а водночає і прибуток компанії, відображений у фінансовій звітності, - є лише часткою загального збільшення вартості, накопиченою фірмою за звітний період.

Нарахування (Accruals)

Принцип нарахування тісно пов'язаний з принципом реалізації. Наприклад, 3 грудня компанія А реалізувала товарів на суму S1000 за умови сплати рахунку покупцем через 30 діб.

Відповідно до принципу реалізації компанія А у грудні відобразить дохід від реалізації в сумі \$1000, хоча він і не привів до збільшення у грудні грошових коштів. Наведений приклад вказує на те, що доходи та витрати не обов'язково супроводжуються збільшенням або зменшенням сум грошових коштів компанії.

Принцип нарахування відокремлює виникнення права на одержання готівки від її реального надходження, юридичне зобов'язання платити готівку від моменту її сплати.

На практиці, як правило, рух готівки і юридичні зобов'язання за платежами не збігаються у часі.

Розглянемо спочатку, яким чином принцип нарахування застосовується до доходів. Дохід можна визначити як право на одержання готівки, і бухгалтерів турбує запис цих прав. Одержання готівки може бути здійснено:

- 1) одночасно з продажем;
- 2) до настання права на отримання товарів (робіт, послуг);
- 3) після настання такого права;
- 4) помилково.

Приклад. За домовленістю сторін, плата за квартиру повинна вноситись авансом 1 числа кожного місяця. Якщо вона за будь-яких обставин не внесена до середини наступного місяця, то бухгалтер все ж таки включить цю суму до складу доходу, а недисциплінований

платник до погашення свого боргу вважатиметься дебітором.

Аналогічне правило застосовується до витрат. Принцип нарахування вимагає від компанії, щоб вона розглядала як витрати поточного періоду лише ті суми, що дійсно відносяться до цього періоду. Якщо платіж здійснюється авансом за декілька звітних періодів, витратами визнається його частка, що відноситься до відповідного звітного періоду.

Приклад. У жовтні ви сплачуєте орендну плату за жовтень, листопад і грудень. Незважаючи на те, що повну оплату за три місяці оренди було здійснено наперед, у жовтні, до витрат поточного місяця має бути віднесена лише сума орендної плати за жовтень, а решта вважається витратами майбутніх періодів. Отже, витрати, пов'язані з орендою, розподіляються між трьома зазначеними місяцями, а не включаються до витрат того місяця, в якому було здійснено оплату.

Рахунок прибутків та збитків.

Рахунок прибутків і збитків показує доходи і витрати підприємства від операцій між двома сусідніми датами складання бухгалтерського балансу. З нього видно результати роботи підприємства за цей період: чи отримало воно прибуток або зазнало збитки.

При складанні рахунку прибутків і збитків доходи і витрати признаються не тоді, коли вони сплачені грошима, а тоді, коли вони нараховані. Наприклад, реалізація товарів вважається доконаним фактом, коли продавець виконав умови договору купівлі-продажу, а не коли за товар отримані гроші. Дохід визнається отриманим, якщо його можна об'єктивно оцінити і обґрунтовано припустити надходження засобів в майбутньому.

Рахунок прибутків і збитків будується за принципом нарахування, який точніше зіставляє отримані доходи і понесені витрати за даний період. Це дозволяє визначити фактичні значення доходів і витрат, але багато переміщень грошових коштів не показуються.

Рахунок прибутків і збитків відображає далеко не все, що відбулося на підприємстві за звітний період. Він не містить відомостей про

факти, які не піддаються достатньо точній оцінці (наприклад, прийом на роботу нового співробітника). Також рахунок прибутків і збитків не відображає операцій, не пов'язаних з реалізацією (наприклад, випуск нових акцій).

Маніпулювати даними рахунку прибутків і збитків набагато легше, ніж даними звіту про рух грошових коштів. Зате рахунок прибутків і збитків дозволяє, наприклад, однозначно розмежувати плату за спожиту минулого місяця електроенергію і плату за будівлю, яку підприємство орендуватиме найближчі 15 років.

Облікова практика зарубіжних країн свідчить, що у більшості із них не існує стандартної форми Звіту про прибутки та збитки. У зв'язку з цим підприємства мають право вибору форми цього Звіту і при його складанні використовуються два формати: одноступеневий та багатоступеневий.

Звіт про прибутки та збитки за одноступеневим форматом складається із двох розділів. В першому розділі міститься перелік усіх доходів, одержаних за звітний період, а в другому - перелік усіх витрат. Різниця між загальною сумою доходів і витрат відображає фінансовий результат діяльності підприємства (прибуток або збиток). За такою формою Звіт про прибутки та збитки складають фірми, у яких фінансовий результат формується внаслідок лише основної (операційної) діяльності.

Звіт про прибутки та збитки, складений за багатоступеневим форматом, містить інформацію, яка відображає послідовний процес формування прибутку за видами діяльності (прибуток від основної (операційної) діяльності, від фінансової діяльності, екстраординарних ситуацій та інші подібні показники).

У Звіті про прибутки та збитки першим записом завжди відображається найважливіше джерело доходу - виручка від реалізації продукції (товарів), робіт (послуг) (рис. 2.9). В будь-якому випадку ця стаття є головним джерелом доходу, одержаного від реалізації продукції (товарів) або виконання робіт, надання послуг замовникам. Коли підприємство доставляє клієнтам товари, то воно

або відразу отримує кошти, або виникає дебіторська заборгованість, яка в короткий термін перетворюється на готівку. Надходження готівки і дебіторська заборгованість клієнтів збільшують суму активів компанії, а з іншого боку облікового рівняння - дохід від господарської діяльності приводить до зростання власного капіталу.

Виручка від реалізації товарів-Собівартість реалізованих товарів

Валовий прибуток

_

Витрати за даний період

Чистий прибуток

Для визначення прибутку доходи завжди порівнюються з витратами, понесеними в процесі одержання цих доходів. Це витрати на виплату заробітної плати персоналу, рекламу, оренду, за користування комунальними послугами, витрати, пов'язані з поступовим зносом основних засобів тощо. В обліковому рівнянні вони призводять або до 1) зменшення активів і власного капіталу - якщо платежі співпадають у часі з витратами або до 2) збільшення зобов'язань і зменшення капіталу - по відкладених платежах. У будь-якому випадку витрати завжди зменшують власний капітал.

Собівартість реалізованих товарів відображає витрати фірми на виготовлення або придбання реалізованих товарів. У торговельних підприємствах вона обчислюється за такою схемою:

Собівартість реалізованих товарів = Вартість товарних запасів на поч. Періоду + Вартість товарів придбаних за період — Вартість товарних запасів на кінець періоду

На виробничих підприємствах собівартість виготовленої продукції містить вартість матеріалів, витрати на оплату праці виробничих працівників, а також накладні витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням виробництва. Вона розраховується за наступною схемою:

Вартість матеріальних запасів на початок періоду
+
Вартість матеріальних запасів, придбаних за період
+
Вартість прямих витрат на оплату праці за період
+
Вартість загальногосподарських накладних витрат за період
Вартість матеріальних запасів на кінець періоду
Амортизація
=
Собівартість виготовленої продукції

Рис. 2.10. Схема визначення собівартості виготовленої продукції на виробничих підприємствах

Окремо можуть вказуватися витрати на збут та адміністративні витрати (табл. 2.7). Слід зазначити, що в таких країнах, як США, Канада та деяких інших, перелік доходів та витрат, що вносяться до Звіту про прибутки та збитки, не регламентується. Приклад такого звіту наведений в табл. 2.7. Прибуток від основної (операційної) діяльності підраховують шляхом віднімання витрат на основну (операційну) діяльність від доходів. Інші доходи - це доходи з інших джерел: відсотки по облігаціях чи дивіденди по акціях тощо.

Як правило, Звіт про прибутки та збитки корпорацій закінчується рядком "Дохід (прибуток) на акцію". Ця величина розраховується шляхом ділення суми чистого прибутку на кількість акцій в обігу.

Таким чином, Звіт про прибутки та збитки використовується для того, щоб узагальнити результати діяльності підприємства, узгодити доходи, одержані за певний період часу з витратами. Як додаток до цього звіту складається невеликий за обсягом Звіт про нерозподілений прибуток (Statement of Retained Earnings). Він показує, як розподіляється прибуток компанії, що залишився після

сплати податку, а також суму нерозподіленого прибутку, накопичену на початок і кінець звітного періоду (табл. 2.8).

МСБО 1 "Подання фінансових звітів" пропонується два способи подання у Звіті про прибутки та збитки інформації про витрати залежно від потреб аналізу витрат із застосуванням двох альтернативних класифікацій: перша класифікація базується на характері витрат, друга - на функції витрат на підприємстві.

При застосуванні першого способу, який називають методом характеру витрат, у Звіті про прибутки та збитки витрати об'єднуються лише за характером (наприклад, витрати матеріалів, витрати на амортизацію, витрати на оплату праці та ін.) і не перерозподіляються згідно з їх функціями на підприємстві. За цієї умови Звіт про прибутки та збитки пропонується складати за формою, наведеною у Додатку до МСБО 1 "Подання фінансових звітів" (табл. 2.9).

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ЗА 20XX РІК Статті 20XX р.

20XXp.

Дохід від реалізації

X X

Інший операційний дохід

X

X

Зміни запасів готової продукції та незавершеного виробництва (X)

X

Робота, виконана підприємством і капіталізована

X

X

Використана сировина та матеріали (X) (X)
Витрати на персонал (X) (X)
Амортизаційні витрати (X) (X)
Інші операційні витрати (X) (X)
Прибуток від операційної діяльності X X
Фінансові витрати (X) (X)
Дохід від асоційованих компаній X X
Прибуток до сплати податків X X
Витрати з податку на прибуток (X) (X)
Прибуток після сплати податків X X

Частка меншості
(X)
(X)
Чистий прибуток (збиток) від звичайної діяльності X X
Екстраординарні статті X (X)
Чистий прибуток за період Х Х

При застосуванні другого способу подання інформації про витрати у Звіті про прибутки та збитки, який називають методом функції витрат або "собівартості реалізованої продукції", витрати класифікуються відповідно до їх функцій, як частка собівартості реалізації, збуту або адміністративної діяльності. В Додатку до МСБО 1 "Подання фінансових звітів" наведено приклад форми Звіту про прибутки та збитки, який ілюструє класифікацію витрат за функцією (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ЗА 20ХХ РІК

Статті

20XXp.

20XXp.

Дохід від реалізації Х Х

Собівартість реалізованої продукції (Х) (х)

Валовий прибуток Х Х

Інший операційний дохід Х Х

Витрати на збут (X) (x)Адміністративні витрати (X) (x) Інші операційні витрати (х) Прибуток від операційної діяльності X X Фінансові витрати (x) Дохід від асоційованих компаній X X Прибуток до сплати податків Х X Витрати з податку на прибуток (x) (x)Прибуток після сплати податків X X Частка меншості (x) (x)Чистий прибуток (збиток) від звичайної діяльності Х X Екстраординарні статті Чистий прибуток за період X X

Слід зазначити, що за умови застосування другого способу подання інформації у Звіті про прибутки та збитки, підприємства повинні розкривати додаткову інформацію про характер витрат, включаючи витрати на амортизацію та витрати на персонал.

При виборі способу подання інформації у Звіті про прибутки та збитки необхідно врахувати історичні, галузеві чинники, а також характер діяльності підприємства.

МСБО 1 "Подання фінансових звітів" передбачає також необхідність розкриття у Звіті про прибутки та збитки або у Пояснювальних

примітках до фінансової звітності інформації про суму дивідендів на акцію, оголошену чи запропоновану за період, який охоплюють фінансові звіти.

Як уже зазначалося вище, метою складання Звіту про прибутки та збитки є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки та збитки від діяльності підприємства за звітний період. Ця інформація подається наростаючим підсумком з початку року до звітної дати.

Теми: Міжнародні організації зі стандартизації бухгалтерського обліку і звітності, Повний цикл фінансового обліку, ОБЛІК ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЗАПАСІВ, ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ АКТИВІВ

Звіт про рух коштів.

Цей звіт містить інформацію про грошові потоки підприємства за звітний період.

Під грошовими потоками розуміють надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів.

Грошові кошти включають кошти в касі та на рахунках у банках, які можуть бути використані для поточних операцій.

Еквівалентами грошових коштів є короткострокові фінансові інвестиції, які можуть бути вільно конвертовані у відому суму коштів і мають незначний ризик щодо зміни вартості.

Звіт про рух грошових коштів (П(С)БО 4) - звіт, який відображає надходження і видаток грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді (місяць, квартал, рік). Рух коштів відображається в звіті про рух грошових коштів в розрізі трьох видів діяльності підприємства: операційної, інвестиційної та фінансової.

Класифікація руху грошових коштів за видами діяльності забезпечує користувачів інформацією, яка дає можливість оцінити взаємозв'язок видів діяльності та їх вплив на фінансовий стан підприємства і обсяг

грошових коштів.

Операційна діяльність — це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не ϵ інвестиційною та фінансовою. Це:

- надходження коштів від реалізації продукції (товарів, послуг);
- надходження коштів за надання права користування активами (оренда, ліцензії);
- платежі постачальникам;
- виплати працівникам тощо.

Рух грошових коштів у результаті операційної діяльності визначають коригуванням прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування на суми змін запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, забезпечень, пов'язаних з операційною діяльністю, амортизації необоротних активів, прибутку (збитку) від неопераційної діяльності, витрат на сплату процентів, сплачений податок на прибуток, доходів та витрат майбутніх періодів.

За статтею "Чистий рух коштів від операційної діяльності9* відображають результат руху коштів від операційної діяльності з урахуванням руху коштів від надзвичайних подій.

Інвестиційна діяльність — це сукупність операцій з придбання та продажу довгострокових (необоротних) активів, а також короткострокових (поточних) фінансових інвестицій, які не ϵ еквівалентами грошових коштів. Це:

- платежі, пов'язані з придбанням основних засобів і нематеріальних активів;
- надходження коштів від продажу необоротних активів;
- надання позик іншим підприємствам;
- надходження коштів від фінансових інвестицій (дивіденди, відсотки).

Рух грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності

визначають на основі аналізу змін у статтях розділу Балансу "Необоротні активи" та статті "Поточні фінансові інвестиції". При розрахунку чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності враховують надходження коштів у результаті реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів; отримані відсотки, дивіденди, інші надходження, а також витрати коштів на придбання фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів, інші платежі, пов'язані з інвестиційною діяльністю.

Фінансова діяльність — це сукупність операцій, які призводять до зміни величини та (або) складу власного та позикового капіталу. Це:

- випуск власного капіталу (акцій);
- отримання позик та їх погашення;
- викуп акцій власної емісії;
- виплата дивідендів.

Рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності визначають на основі змін у статтях балансу за розділом "Власний капітал" та статтях, пов'язаних з фінансовою діяльністю, у розділах балансу: "Забезпечення наступних витрат і платежів", "Довгострокові зобов'язання" і "Поточні

зобов'язання" ("Короткострокові кредити банків" і "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями", "Поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками" тощо). У статті "Надходження власного капіталу" відображуються надходження грошових коштів від розміщення акцій та інших операцій, що приводять до збільшення власного капіталу.

У статті "Отримані позики" відображують надходження грошових коштів у результаті утворення боргових зобов'язань (позик, векселів, облігацій, а також

інших видів короткострокових і довгострокових зобов'язань, не пов'язаних з операційною діяльністю).

У статті "Інші надходження*9 показують інші надходження

грошових коштів, пов'язані з фінансовою діяльністю.

У статті "Погашення позик" відображують виплати грошових коштів для погашення отриманих позик, а статті "Сплачені дивіденди" — суми дивідендів, сплачені грошовими коштами. Стаття "Інші платежі" слугує для відображення грошових коштів для викуплення раніше випущених акцій підприємства, виплати грошових коштів орендодавцю для погашення заборгованості за фінансовою орендою та за іншими платежами, пов'язаними з фінансовою діяльністю.

У статті "Чистий рух коштів від фінансової діяльності" відображують результат руху коштів від фінансової діяльності з урахуванням руху коштів від надзвичайних подій.

Стаття "Чистий рух коштів за звітний період" призначена для відображення різниці між сумою грошових надходжень та видатків, відображених у статтях: "Чистий рух коштів від операційної діяльності", "Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності" та "Чистий рух коштів від фінансової діяльності".

У статті "Залишок коштів на початок року" показують залишок грошових коштів та їх еквівалентів на початок року, наведений у балансі.

У статті "Залишок коштів на кінець року" наводиться різниця між сумою грошових надходжень та видатків, відображених у статтях "Залишок коштів на початок року" та "Чистий рух коштів за звітний період". Розрахований у такий спосіб показник має дорівнювати наведеному в Балансі залишку грошових коштів та грошових еквівалентів на кінець звітного періоду.

Застосовуючи розглянуту класифікацію слід мати на увазі, що віднесення руху коштів до відповідної групи залежить в першу чергу від характеру господарської діяльності підприємства. Приміром, інвестиції в цінні папери, звичайно ϵ інвестиційною діяльністю підприємства, але ϵ основною (операційною) діяльністю

інвестиційної компанії.

Негрошові операції – це операції, які не потребують грошових коштів або їхніх еквівалентів. Це:

- бартерні операції;
- надходження основних засобів на умовах фінансового лізингу;
- перетворення зобов'язань на власний капітал.

Негрошові операції не включаються до звіту про рух грошових коштів.

Для складання звіту про рух грошових коштів використовують показники балансу, звіту про фінансові результати та дані аналітичного бухгалтерського обліку.

Процес складання звіту про рух грошових коштів включає п'ять основних етапів

- 1) Визначення зміни залишків грошових коштів та хз еквівалентів.
- 2) Визначення руху грошових коштів у результаті операційної діяльності
- 3) Визначення руху грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності.
- 4) Визначення руху грошових коштів у результаті фінансової діяльності.
- 5) Подання отриманої інформації у формі звіту про рух грошових коштів.

У примітках до фінансової звітності слід розкрити інформацію про рух грошових коштів:

- А) склад грошових коштів та їх еквівалентів;
- Б) склад статей "Інші надходження", "Інші платежі" та інших статей, які об'єднують декілька видів грошових потоків;
- В) негрошові операції інвестиційної і фінансової діяльності;
- Γ) наявність значного сальдо грошових коштів та їх еквівалентів, які є в наявності у підприємства і які недоступні для використання групою, до якої належить підприємство.

У випадку придбання або продажу майнових комплексів протягом звітного періоду слід розкривати:

- А) загальну вартість придбання або реалізації майнового комплексу;
- Б) частину загальної вартості майнового комплексу, яка відповідно була сплачена або отримана у формі грошових коштів та їх еквівалентів;

- В) суму грошових коштів та їх еквівалентів у складі активів майнових комплексів, що були придбані чи реалізовані;
- Г) суму активів (крім грошових коштів та їх еквівалентів) та зобов'язань придбаного або реалізованого майнового комплексу в розрізі окремих статей [1, с.164].

Фінансовий стан підприємства будь-якого виду діяльності і форми власності значною мірою залежить від руху грошових коштів та правильного управління грошовими потоками.

Аналіз стану грошових коштів підприємства здійснюється на основі бухгалтерського звіту про рух грошових коштів. Розглянемо методичну послідовність такого аналізу на основі даних, наведених у таблиці 10.7, побудованої за структурою звіту про рух грошових коштів.

Звіт про рух грошових коштів дозволяє аналізувати джерела та сфери споживання грошових коштів компанії.

Таблиця 10.7		
Звіт про рух грошових коштів за	20	p.
Форма №3 Код за ДКУД		

Як видно з таблиці, рух коштів розглядається за трьома напрямами: за результатами операційної діяльності, за результатами інвестиційної діяльності та за результатами фінансової діяльності.

Чистий рух коштів від операційної діяльності по аналізованому умовному підприємству склав у звітному періоді 6326,6 тис. грн., на 41% більше, ніж у попередньому періоді.

Позитивний вплив на чистий рух коштів від операційної діяльності мали такі фактори:

- · збільшення у звітному періоді порівняно з попереднім періодом прибутку від звичайної діяльності до оподаткування на 53,7%;
- · збільшення прибутку від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах на 43,9%;
- · збільшення поточних зобов'язань у звітному періоді порівняно з попереднім у 10,1 раза.

Негативний вплив на рух коштів у результаті операційної діяльності мали такі фактори:

- · наявність у звітному періоді на відміну від попереднього періоду збитків від не операційної діяльності у сумі 99,8 тис. грн.;
- збільшення у звітному періоді порівняно із попереднім періодом у

- 5,7 рази видатків від необоротних активів;
- збільшення на 53,7% податку на прибуток.

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності на аналізованому підприємстві як у звітному, так і у попередньому періоді складався з придбання необоротних активів. У звітному періоді видатки від придбання необоротних активів склали 1826,3 тис. грн., на 8,3% менше, ніж у попередньому періоді.

Рух коштів у результаті фінансової діяльності аналізованого підприємства складався із: інших надходжень та інших платежів у сумах відповідно 61420 тис. грн. та 61322,5 тис. грн.; сплати дивідендів у звітному періоді в сумі 314,2 тис. грн. або у 1,6 рази більше, ніж в попередньому періоді.

В цілому чистий рух коштів за звітний період склав 4283,6 тис. грн., або на 86,1% більше, ніж у попередньому періоді. При цьому залишок коштів на початок року складав у звітному періоді 3499,2 тис. грн., на 37,9% більше, ніж у попередньому періоді, а на кінець року — 7799,8 тис. грн., або на 51,1% більше, ніж у попередньому періоді. Слід відзначити, що як у звітному, так і в попередньому періоді залишок коштів на кінець року був удвічі більшим, ніж на початок року.

Аналіз руху грошових коштів багато в чому сприяє виявленню тенденцій в змінах ліквідності та платоспроможності підприємств.